

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยวิธีการสอนแบบภาคสนาม  
ในรายวิชาการพัฒนาความสามารถของบุคคลและกลุ่ม  
The Development of Learning Achievement by Field-Based  
Teaching Method in Development of Individual and Group  
Ability Course

วันวิสา แยมกระจ่าง<sup>1</sup>  
Wanwisa Yamkrachang<sup>1</sup>

### บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยวิธีการสอนแบบภาคสนาม และศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนในรายวิชาการพัฒนาความสามารถของบุคคลและกลุ่ม ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ คนที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการพัฒนาความสามารถของบุคคลและกลุ่ม ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 89 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 3) แบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที ผลการวิจัยพบว่า

1. การจัดการเรียนรู้แบบภาคสนาม ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 83.30/83.52 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบภาคสนามหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบภาคสนาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.42$ , S.D. = 0.35)

**คำสำคัญ (Keywords) :** ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, การสอนแบบภาคสนาม, การพัฒนาความสามารถของบุคคล และกลุ่ม

### Abstract

The purpose of this research was to develop the learning achievement by using field-based teaching method and studying the student satisfaction on learning

---

<sup>1</sup>คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี; Faculty of Humanities and Social Science, Thepsatri Rajabhat University, Thailand; e-mail : wanwisa\_tru@hotmail.com

in the Development of Individual and Group Ability Course of the 3rd year students. The sample groups using in this research consisted of 89 students of 3rd year students from the Department of Public Administration who enrolled in the Development of Individual and Group Ability Course in the second semester of academic year 2017. All were acquired by specific selection criteria. The research instruments were 1) Learning Management Plan, 2) Learning Achievement Test, and 3) Satisfaction Assessment Form. The statistics used in the research were percentage, mean, standard deviation and test statistics. The research found that:

1. The efficiency of field-based learning management of the third year students was 83.30/83.52, which is higher than the standard set of 80/80.

2. Learning Achievement of 3rd Year Students that learning by field-based learning management, the post learning is higher than pre learning at the .01 level of significance.

3. Students are satisfied with the field-based learning management. The overall score was at a high level ( $\bar{X}$  = 4.42, S.D. = 0.35)

**Keywords :** Learning Achievement, field-based teaching, development of individual and group ability

## บทนำ (Introduction)

วิธีการจัดการเรียนการสอนนั้นมีความสำคัญต่อการส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน เพราะจะสามารถถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก ช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ สร้างสถานการณ์การเรียนรู้ให้แก่ ผู้เรียน กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาศักยภาพทางความคิด นอกจากนี้วิธีการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ในยุคปัจจุบันยังมีอิทธิพลสูงต่อการกระตุ้นให้ผู้เรียนกลายเป็นผู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองในการคัดเลือกสื่อการเรียนรู้มาใช้ประกอบ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นก็ควรมีความหลากหลายทั้งการบรรยาย การสะท้อนความคิด การเรียนรู้แบบร่วมมือ ภาคสนาม การระดมสมอง หรือวิธีอื่น ๆ ซึ่งจะช่วยให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีคุณค่า น่าสนใจ เข้าใจได้ง่าย รวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ เข้าใจบทเรียนได้ทั้งหมด

วิธีการสอนแบบภาคสนาม จะเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากการไปศึกษา นอกสถานที่ ซึ่งจะแตกต่างจากการพาไปทัศนศึกษา การทำงานภาคสนามไม่จำเป็นจะต้องพาไปนอกสถานที่เสมอไป อาจเป็นการสำรวจ การสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ ในโรงเรียน การวัด การทำแผนที่ ฯลฯ หากผู้สอนให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ภาคสนามนอกสถานศึกษา อาจเลือกพาผู้เรียนไปสำรวจ บริเวณใกล้ ๆ สถานศึกษา เช่น ร้านค้า ถนน บ้าน ชุมชน ฯลฯ ทั้งนี้อาจจัดให้ผู้เรียนได้พูดคุยกับบุคคลซึ่งเป็นภูมิปัญญาในเรื่องนั้น ได้สังเกตปรากฏการณ์ต่าง ๆ ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักสิ่งที่เป็นนามธรรมไปสู่รูปธรรม เกิดความคิดสร้างสรรค์และสร้างเจตคติที่ดีให้แก่ผู้เรียน

จากการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา รหัส 2208305 การพัฒนาความสามารถของบุคคล และกลุ่มให้กับนักศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ในภาคการศึกษาที่ 1/2559 ด้วยวิธีการสอนแบบบรรยายโดยให้ความรู้ตามเนื้อหาสาระด้วยการเล่าอธิบายโดยที่ผู้เรียนเป็นผู้ฟัง และจากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาพบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับปานกลางและเนื่องด้วยเนื้อหาในรายวิชาการพัฒนาความสามารถของบุคคลและกลุ่มควรมีการให้ผู้เรียนออกภาคสนาม เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากการที่นักพัฒนาในชุมชนจัดกระบวนการรวมกลุ่มพัฒนากลุ่มในชุมชนจริง

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะผู้สอนจึงมีความสนใจว่า แนวทางหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนรายวิชาดังกล่าวได้ และประสบความสำเร็จวิธีหนึ่ง คือ วิธีการเรียนที่เรียกว่า วิธีการสอนแบบภาคสนาม (Field Work Method) ซึ่งเป็นวิธีการเรียนโดยใช้กระบวนการให้นักศึกษาออกภาคสนามนอกสถานศึกษา ทำการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์วิธีการทำงาน การจัดกระบวนการกลุ่มของนักพัฒนาในชุมชน ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีการเรียนแบบนี้ โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

### วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยวิธีการสอนแบบภาคสนามในรายวิชาการพัฒนาความสามารถของบุคคลและกลุ่ม
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียน โดยใช้การสอนแบบภาคสนามในรายวิชาการพัฒนาความสามารถของบุคคลและกลุ่ม

### วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวดังต่อไปนี้

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย  
กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 89 คน ที่ เรียนรายวิชาการพัฒนาความสามารถของบุคคลและกลุ่ม ภาคการศึกษาที่ 2/2560
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่
  1. แผนการเรียนรูรายวิชาการพัฒนาความสามารถของบุคคลและกลุ่ม ภาคการศึกษาที่ 2/2560
  2. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพัฒนาความสามารถของบุคคลและกลุ่ม แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ และแบบอัตนัย ทดสอบการเขียนบรรยาย จำนวน 1 ข้อ
  3. แบบบันทึกคะแนนทางการเรียนในวิชาการพัฒนาความสามารถของบุคคลและกลุ่ม
  4. แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียน ต่อการออกภาคสนาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 10 ข้อ

### 3. วิธีการสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาเครื่องมือทั้ง 3 ชนิด ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การสร้างแผนการเรียนรู้รายวิชาการพัฒนาความสามารถของบุคคลและกลุ่ม ภาคการศึกษาที่ 2/2560

ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาหลักสูตร คำอธิบายรายวิชา และขอบข่ายวิชาการพัฒนาความสามารถของบุคคลและกลุ่ม เพื่อกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้และขอบข่ายเนื้อหา

ขั้นที่ 2 ศึกษาขั้นตอนวิธีการสอนแบบภาคสนาม

ขั้นที่ 3 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนของวิธีการสอนแบบภาคสนาม

ขั้นที่ 4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างเสร็จแล้ว ไปนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและกิจกรรม

ขั้นที่ 5 เมื่อปรับแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเรียบร้อยแล้ว จึงนำไปใช้สอนจริงกับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2560

2. สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ขั้นที่ 1 ศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาที่ใช้ในบทเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบ

ขั้นที่ 2 สร้างแบบทดสอบปรนัยและอัตนัยให้ครอบคลุมเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้

ขั้นที่ 3 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ความเหมาะสมของเนื้อหา ความครอบคลุมของข้อความ

ขั้นที่ 4 เมื่อปรับแก้ไขแบบทดสอบตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเรียบร้อยแล้ว จึงนำไปใช้สอนจริงกับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2560

3. แบบประเมินความพึงพอใจ ของผู้เรียนต่อการเรียนแบบภาคสนาม ผู้วิจัยได้สร้างเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตามลำดับขั้นตอนดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการวัดความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนแบบภาคสนาม ได้แนวคิดและหลักการเพื่อนำมาเป็นแนวในการสร้างแบบวัดความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียน

3.2 กำหนดประเด็นข้อคำถาม โดยครอบคลุมด้านเนื้อหาความรู้ ด้านความพึงพอใจ และประโยชน์ที่นักศึกษาได้รับจากการเรียนแบบภาคสนาม

3.3 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนแบบภาคสนาม จำนวน 10 ข้อ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังนี้ (Sri Sa-at, 2002)

5 หมายถึงความพึงพอใจมากที่สุด

4 หมายถึงความพึงพอใจมาก

3 หมายถึงความพึงพอใจปานกลาง

- 2 หมายถึง ความพึงพอใจน้อย
- 1 หมายถึง ความพึงพอใจน้อยที่สุด

โดยกำหนดเกณฑ์การแปลผลคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

- 4.51 - 5.00 หมายถึง ความพึงพอใจมากที่สุด
- 3.51 - 4.50 หมายถึง ความพึงพอใจมาก
- 2.51 - 3.50 หมายถึง ความพึงพอใจปานกลาง
- 1.51 - 2.50 หมายถึง ความพึงพอใจน้อย
- 1.00 - 1.50 หมายถึง ความพึงพอใจน้อยที่สุด

3.4 นำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของภาษา ข้อความ และเนื้อหาที่วัด

3.5 นำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่ผ่านการตรวจสอบแล้วไป ทดลองใช้กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อรวบรวมข้อบกพร่องและปรับปรุงแก้ไข

3.6 นำข้อมูลจากการวิเคราะห์ มาหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ แอลฟาของครอน (Coefficient) (Ritjaroon, 2006) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.831

3.7 นำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปใช้กับ นักศึกษากลุ่มตัวอย่างโดยใช้หลังจากการเรียนแบบภาคสนาม

#### 4. การรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการสอนด้วยแผนการเรียนรูรายวิชาการพัฒนา ความสามารถของบุคคลและกลุ่ม โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการทดลองดังนี้

เมื่อสร้างแผนการจัดการเรียนรู้แล้วก็นำไปทดลองกับนักศึกษากลุ่มหนึ่งเพื่อนำ ข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น แล้วจึงนำไปทำการสอนกับนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2560 มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จำนวน 89 คน ใช้วิธีการศึกษาเก็บข้อมูลแบบกลุ่มทดลองกลุ่มเดียว วัดผลก่อนเรียนกับหลังเรียน (Phattiyathani, 2005 : 39) ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบในการทดลอง (The Single Group, Pretest-posttest Design)

Group	Pre-test	Treatment	Post-test
Ex	T <sub>1</sub>	X	T <sub>2</sub>

- Group = กลุ่ม
- Ex = การทดลอง
- T1 = การวัดผลก่อนทดลอง (Pre-test)
- X = การจัดการกระทำตามการทดลอง
- T2 = การวัดผลหลังการทดลอง (Post-test)

มีรายละเอียดการทดลอง ดังนี้

1. การแบ่งกลุ่มการเรียนรู้โดยการคละนักศึกษาเก่ง ปานกลาง อ่อน ในอัตราส่วน 1 : 2 : 1
2. ก่อนทำการทดลองผู้วิจัยได้ทำการทดสอบนักศึกษา ก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางเรียนวิชาการพัฒนาความสามารถของบุคคลและกลุ่ม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
3. ดำเนินการสอนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้
4. ผู้วิจัยทำการทดสอบหลังเรียน กับนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างอีกครั้ง โดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกันกับที่ทำการทดสอบก่อนเรียน แล้วตรวจให้คะแนนเพื่อเตรียมนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป
5. ให้นักศึกษาตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนแบบภาคสนาม แล้วเก็บรวบรวมนำไปแปลผลต่อไป

#### 5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปมาช่วยในการประมวลผลทางสถิติ ตามขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ (E1/E2) ตามเกณฑ์ 80/80
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่อการเรียนแบบภาคสนาม โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) การทดสอบค่าที (t-test dependent)
3. วิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการเรียนแบบภาคสนาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

### ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยวิธีการสอนแบบภาคสนามในรายวิชาการพัฒนาความสามารถของบุคคลและกลุ่ม แบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 การวิเคราะห์หาค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ ตามเกณฑ์ 80/80
- ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนโดยการเรียนแบบภาคสนาม ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3
- ตอนที่ 3 ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนแบบภาคสนาม

**ตอนที่ 1** การวิเคราะห์หาค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ ตามเกณฑ์ 80/80

**ตารางที่ 1** ประสิทธิภาพของแผนการเรียนรู้แบบภาคสนาม สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 (E1/E2) กำหนดเกณฑ์ 80/80

ประสิทธิภาพ ด้าน	คะแนนเต็ม	จำนวน นักเรียน	แผนการจัดการเรียนรู้		
			$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ
กระบวนการ (E <sub>1</sub> )	80	89	66.80	3.13	83.30
ผลสัมฤทธิ์ (E <sub>2</sub> )	30	89	25.06	1.55	83.52
ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ E <sub>1</sub> /E <sub>2</sub>			เท่ากับ 83.30/83.52		

จากตารางที่ 1 พบว่าประสิทธิภาพของการเรียนรู้แบบภาคสนาม สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีค่าเท่ากับ 83.30/83.52 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80

**ตอนที่ 2** การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนโดยการเรียนแบบภาคสนาม ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน โดยการเรียนแบบภาคสนาม ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3

ผลสัมฤทธิ์	n	$\bar{X}$	S.D.	t	p-value
ก่อนเรียน	30	11.03	1.51	35.39	.000
หลังเรียน	30	25.06	1.55		

\* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน โดยการเรียนแบบภาคสนาม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่เรียนโดยการเรียนแบบภาคสนาม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

### ตอนที่ 3 ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนแบบภาคสนาม

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนแบบภาคสนาม

ข้อคำถาม	คะแนนเฉลี่ย ( $\bar{X}$ )	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความพึงพอใจ
1. การแบ่งกลุ่มนักศึกษาออกภาคสนาม	4.30	0.70	มาก
2. การกำหนดพื้นที่ในการออกภาคสนาม	4.23	0.68	มาก
3. การวางแผนการทำงานของกลุ่ม	4.37	0.67	มาก
4. ระยะเวลาในการออกภาคสนามเหมาะสม	4.57	0.57	มากที่สุด
5. ผู้นำชุมชนมีการเสนอแนะเทคนิคการพัฒนาคน และกลุ่ม	4.53	0.51	มากที่สุด
6. ได้รับความรู้ด้านอุดมการณ์ คุณธรรม สำหรับนักพัฒนา	4.57	0.50	มากที่สุด
7. ได้รับความรู้ด้านวิธีการให้สมาชิกในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการ พัฒนาชุมชน	4.20	0.66	มาก
8. ได้รับความรู้ด้านการพัฒนากลุ่ม การปฏิบัติงานเป็นกลุ่มเพื่อการพัฒนาชุมชน	4.40	0.56	มาก
9. ผู้นำชุมชน ชาวบ้านให้การต้อนรับ	4.53	0.63	มากที่สุด
10. นักศึกษามีความพึงพอใจในการได้ออกภาคสนามเพื่อเรียนรู้ประสบการณ์จริงจากผู้นำชุมชน	4.50	0.63	มาก
<b>รวม</b>	<b>4.42</b>	<b>0.35</b>	<b>มาก</b>

จากตารางที่ 3 พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนแบบภาคสนาม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ  $\bar{X} = 4.42$ , S.D. = 0.35 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าคะแนนเฉลี่ยที่มีค่าสูงที่สุดมีอยู่ 4 ข้อ คือ 1) ระยะเวลาในการออกภาคสนามเหมาะสม 2) ได้รับความรู้ด้านอุดมการณ์ คุณธรรม สำหรับนักพัฒนา (ค่าเฉลี่ย 4.57) 3) ผู้นำชุมชนมีการเสนอแนะเทคนิคการพัฒนาคน และกลุ่มอยู่ในระดับมากที่สุด และ 4) ผู้นำชุมชน ชาวบ้านให้การต้อนรับ (ค่าเฉลี่ย 4.53) รองลงมา คือ 1) นักศึกษามีความพึงพอใจในการได้ออกภาคสนามเพื่อเรียนรู้ประสบการณ์จริงจากผู้นำชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.50) 2) ได้รับความรู้ด้านการพัฒนากลุ่ม การปฏิบัติงานเป็นกลุ่มเพื่อการพัฒนาชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.40) 3) การวางแผนการทำงานของกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 4.37) 4) การแบ่งกลุ่มนักศึกษาออกภาคสนาม (ค่าเฉลี่ย 4.30) 5) การกำหนดพื้นที่ในการออกภาคสนาม

(ค่าเฉลี่ย 4.23) และ 6) ได้รับความรู้ด้านวิธีการให้สมาชิกในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.20)

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยวิธีการสอนแบบภาคสนามในรายวิชาการพัฒนาความสามารถของบุคคลและกลุ่ม สามารถสรุปได้ดังนี้

1) ผลการจัดการเรียนรู้แบบภาคสนาม ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 83.30/83.52 หมายความว่า นักศึกษาได้คะแนนเฉลี่ยจากการเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 83.30 และคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 83.52 แสดงว่าการจัดการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80

2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบภาคสนาม มีความสำคัญต่อการรับรู้ของนักศึกษาเป็นอย่างมาก นักศึกษาที่เข้าเรียนอย่างสม่ำเสมอ มีปฏิสัมพันธ์ มีความคิดสร้างสรรค์ ความกล้าแสดงออก มีความตั้งใจเรียน จึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลังจากที่จัดการเรียนรู้แบบภาคสนาม มีคะแนนทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3) ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนแบบภาคสนาม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ  $\bar{X} = 4.42$ , S.D. = 0.35

## อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยวิธีการสอนแบบภาคสนามในรายวิชาการพัฒนาความสามารถของบุคคลและกลุ่ม มีประเด็นที่น่าสนใจ ซึ่งสามารถอภิปรายผล ดังนี้

1) การเรียนรู้แบบภาคสนาม ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 83.30/83.52 หมายความว่า นักศึกษาได้คะแนนเฉลี่ยจากการเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบภาคสนาม คิดเป็นร้อยละ 83.30 และคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 83.52 แสดงว่าการจัดการเรียนรู้แบบภาคสนาม มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Thamassathit (2010) พบว่า การจัดการเรียนแบบร่วมมือผ่านเว็บแบบแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม โดยใช้กรณีตัวอย่าง ไปใช้ออกแบบการสอนโดยไม่ต้องคำนึงถึงรูปแบบของการเรียนแบบร่วมมือแต่ละประเภท การจัดการเรียนแบบร่วมมือที่มุ่งพัฒนานักศึกษาทุกระดับผลสัมฤทธิ์ ซึ่งจะทำให้ นักศึกษาได้รับการพัฒนาทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการคิดแก้ปัญหา ทักษะการอยู่ร่วมกันในสังคม และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Khwankhum (2007) และ Boonphat (2007) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.20/87.08 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ พฤติกรรมของนักศึกษาอยู่ในระดับดีมาก

2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบภาคสนาม มีความสำคัญต่อการรับรู้ของนักศึกษาเป็นอย่างมาก นักศึกษาที่เข้าเรียนอย่างสม่ำเสมอ มีปฏิสัมพันธ์ มีความคิดสร้างสรรค์ ความกล้าแสดงออก มีความตั้งใจเรียน จึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ

นักศึกษาหลังจากที่จัดการเรียนรู้แบบภาคสนาม มีคะแนนทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Nokhong (2009) ได้ศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถการคิดวิเคราะห์โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ พบว่า นักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ต่างกันมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถการคิดวิเคราะห์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาที่ได้รับการเรียนรู้โดยวิธีสอนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงกว่านักศึกษาที่ได้รับการเรียนรู้โดยวิธีการจัดเรียนรู้แบบอื่น

3) ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนแบบภาคสนาม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ  $\bar{X} = 4.42$ , S.D. = 0.35 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lodkaew (2009) ได้ทำการศึกษาเรื่องผลการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียแบบร่วมมือที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์และพฤติกรรมการทำงานกลุ่มวิชาคอมพิวเตอร์และระบบปฏิบัติเบื้องต้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบางปลาม้า ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียแบบร่วมมือมีความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียแบบร่วมมือเรื่องประกอบคอมพิวเตอร์ อยู่ในระดับดี และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chaboonmee (2010) ได้ทำการศึกษาเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้เทคนิค STAD เรื่องระบบจำนวนเต็ม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นมีความเหมาะสมกับผู้เรียนทั้งในด้านสาระการเรียนรู้ที่ไม่ยากเกินไป และนักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้โดยตรง เพราะเป็นสาระเกี่ยวกับการคำนวณค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน กิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนได้ร่วมกันเรียนรู้เป็นกลุ่มมีการช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกันและกัน และมีนักเรียนเก่งจะช่วยคนเรียนอ่อน ในด้านการวัดผลประเมินผล มีความเหมาะสมกับนักเรียนจึงทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนและส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และสอดคล้องกับของ Singchu (2009) ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต รายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยใช้รูปแบบการเรียนแบบร่วมมือแบบ STAD สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต อยู่ในระดับคุณภาพดี เนื่องจากบทเรียนออกแบบให้เรียกใช้งานง่าย เมนูไม่สับสน มีส่วนของการสนับสนุนการเรียน และนักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน ได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

จากสาเหตุดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนแบบภาคสนาม มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่สามารถพัฒนานักศึกษาให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น และนักศึกษามีความพึงพอใจในการเรียนอยู่ในระดับมาก เพราะการเรียนแบบภาคสนามนั้น มีความเหมาะสมสำหรับชั้นเรียนที่มีผู้เรียนที่คละระดับความสามารถ และทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้นด้วย

## ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

### 1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้สอนควรคอยกระตุ้นให้นักศึกษาแต่ละคนได้มีโอกาสในการคิด มีอิสระและร่วมมือกันภายในกลุ่มโดยเน้นพัฒนาการของนักศึกษาที่เรียนอ่อนเพื่อให้ทุกคนประสบความสำเร็จ

1.2 ควรนำการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบภาคสนาม ไปใช้ในหน่วยการเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อเป็นการเสริมแรงให้กับนักศึกษา และเป็นการพัฒนาผลการเรียนให้สูงขึ้น

### 2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบภาคสนาม กับเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคอื่น ๆ ในการส่งเสริมและพัฒนาทักษะให้กับนักศึกษาได้เลือกวิธีเรียนได้อย่างหลากหลาย

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับตัวแปรด้านความคงทนในการเรียนรู้ทักษะที่สอนโดยการเรียนรู้แบบภาคสนาม

## เอกสารอ้างอิง (References)

- กมล ขวัญคุ้ม. (2550). การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เรื่องการเมืองการปกครอง กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กานต์ชนก สิงห์ชู. (2552). การพัฒนาบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต รายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ STAD สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา) มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ณัฐธิกา หลอดแก้ว. (2552). ผลการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียแบบร่วมมือที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ และพฤติกรรมการทำงานกลุ่มวิชาคอมพิวเตอร์และระบบปฏิบัติการเบื้องต้นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบางปลาม้า สูงสุดมารผดุงวิทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษาภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พิจิตรา ธรรมสถิตย์. (2553). ผลของการเรียนแบบร่วมมือผ่านเว็บ โดยใช้กรณีตัวอย่างด้วยการแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการแข่งขันระหว่างกลุ่ม ด้วยเกมส์ที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชิต ฤทธิจรูญ. (2549). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : เข้าส์ออฟ เคอร์มิสท์.

- มลาวัลย์ นกหงส์. (2552). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถการคิดวิเคราะห์เรื่อง โจทย์ปัญหาทศนิยม กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ และการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู สสวท. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- วีณา บุญปัทม์. (2550). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิกซอว์สาระประวัติศาสตร์เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- สุภาพร ชาบุนยุมิ. (2553). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้เทคนิค STAD เรื่อง ระบบจำนวนเต็มชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2548). การวัดผลการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 4). ภาพลื่นรุ้ : ประสานการพิมพ์.

### Translated Thai References

- Boonphat, W. (2007). **Organizing a learning activity in the form of a historical story, Development of Sukhothai Kingdom, Mattayomsuksa 1.** Independent study, Master of Education in Curriculum and Instruction, Graduate School, Mahasarakm University. [In Thai]
- Chaboonmee, S. (2010). **Mathematics learning activity management using STAD technique on integer system in Mattayomsueksa 1.** Master of Education thesis. (Curriculum and instruction), Maha Sarakham Rajabhat University. [In Thai]
- Khwanthum, K. (2007). **Cooperative Learning Management Political Matters Social Studies Religion and Culture.** Mahasarakham: Mahasarakham University. [In Thai]
- Lodkaew, N. (2009). **Learning results with cooperative computer multimedia lessons affecting achievement And working behavior of computer subjects and basic operating systems of Mathayomsuksa 2 students at Bangplama School Sung Sumaradungwit.** Master of Education Thesis in Educational Technology, Department of Educational Technology, Silpakorn University. [In Thai]

- Nokhong, M. (2009). **The comparison of achievements and analytical thinking entitled decimal word problems in the mathematics learning of prathomsuksa 6 students who using the collaborative learning and ipst teacher's handbook.** Master of Education in Educational Research and Evaluation, Faculty of Education, Loei Rajabhat University. [In Thai]
- Phattiyathani, S. (2005). **Educational evaluation.** (4th edition). Kalasin: Coordination of printing. [In Thai]
- Ritjaroon, P. (2006). **Social science research methods.** (3rd edition). Bangkok: House of Kermit. [In Thai]
- Singchu, K. (2009). **Internet lesson development Information Technology Course Using a cooperative learning model STAD For Mathayom Suksa 4 students. Independent study, Master of Education (Educational Technology and Communication), Naresuan University.** [In Thai]
- Sri Sa-at, B. (2002). **Statistical methods for research.** (3rd edition). Bangkok: Suviriyasarn. [In Thai]
- Thamasathit, P. (2010). **Effects of web-based cooperative learning with case study by using student teams achievement division and team game tournament upon problem-solving ability and learning achievement in social studies, religion and culture subject group of ninth grade students.** Bangkok: Chulalongkorn University. [In Thai]

